

Gent, 31 mei 2024

Aan de pastorale vrijgestelden in het bisdom Gent

Beste medewerker,

Eén van mijn eerste en meest blijvende zorgen sinds ik bisschop ben, is het **welzijn van de medewerkers**. Vrij vlug heb ik moeten vaststellen dat we in de Kerk voor dezelfde uitdagingen staan als in onze **maatschappij**. Vaak is de reactie: er komt te veel op ons af, het gaat allemaal te snel en het is vaak ook te complex. Onze hoog technische en geautomatiseerde cultuur heeft als paradoxaal gevolg dat we ons minder dan ooit meester voelen over situaties en gegevens. Bovendien is er ook in onze maatschappij een tekort aan jonge, nieuwe werkkrachten.

Daarbij komt natuurlijk wat de Kerk in Vlaanderen meemaakt sinds enkele jaren. De kritiek op de Kerk is verregaand. Het trauma van de slachtoffers van seksueel en machtsmisbruik zullen we nog lang met ons meedragen. Onze positie in de samenleving is fundamenteel veranderd en we worstelen daar nog mee. Religie dreigt ook een louter privé-zaak te worden. Onze structuren zijn vaak nog die van het verleden, ... Die vele uitdagingen zijn bekend. Ik zal ze hier niet verder analyseren.

Niet leven 'van' problemen

De vraag die bij mij opkomt is: hoe houden wij – en dan heb ik het over al onze medewerkers – het vol zonder afbreuk te moeten doen aan de essentiële kwaliteiten in ons leven? Eén van de meest wijze uitspraken die ik ooit mocht horen was: “Een mens kan leven **mét** problemen, maar niet **van** problemen”. De onmiddellijke gevolgtrekking was duidelijk: als problemen in onze geest te vaak terugkomen, moet je absoluut de knop kunnen omdraaien en je bezighouden met wat je voedt, menselijk en spiritueel. Iemand van de pastorale raad verwoordde het zo:

“*We moeten onze zielshuishouding op peil houden*”. Maar ook dan nog is dit te weinig als raadgeving. Want hoe doe je het? Hoe weersta je aan die soms enorme druk die van buiten op je afkomt en waar je eigenlijk niet altijd tegenop kunt? Hoe leef ik? Hoe beleef ik heel uiteenlopende situaties?

Ik stel vast dat velen onder ons het veel te veel alleen moeten (of willen?) doen. We zijn kinderen van onze tijd. Onbewust stellen we ons tot doel zo autonoom mogelijk te zijn. **We hebben niet geleerd om te delen waar we echt mee bezig zijn.** We weten vaak niet eens welke woorden te gebruiken om uit te drukken wat ons gelukkig, bezorgd of verdrietig maakt. Zijn we bang om ons kwetsbaar op te stellen? Een ander gevolg van die verkeerd begrepen autonomie is dat ik eigenlijk niet inschat hoe ik gezien word door mijn werkomgeving. Misschien komen mijn goede bedoelingen hlemaal niet over. Misschien wordt als negatief gezien wat ikzelf alleen maar als positief beschouw. Wie zal het mij zeggen? Wie durft het mij zeggen. **Vind ik het kader waarin kan geobjectiveerd worden waar ik mee bezig ben en hoe ik het doe?**

Zorgzaam en professioneel medewerkersbeleid

De zorg voor het welzijn van de medewerkers en voor een professioneel en zorgzaam medewerkersbeleid staat al langer op de diocesane agenda. Maar de situatie waarin we ons bevinden, maakt die zorg alleen maar **urgenter**. Er is aanbod genoeg. **Maar wat doen we ermee?** Het lijkt allemaal nogal vrijblijvend. Zonder van alles te willen opdringen - dat werkt toch averechts! - moeten we dat **vrijblijvende karakter** toch **herbekijken**. Het is de pastorale raad die er mij attent op maakte in haar vergadering van 13 december 2023 die ging over het seksueel misbruik in de Kerk. Eén van hun conclusies luidde: “*Concreet hebben we geen enkele graadmeter in de Kerk om te zien of er iets fout loopt.*”

Ook in de priesterraad is het thema van het ‘welzijn van de priester’ al meermaals geagendeerd en besproken. *Hoe kan ik te midden van alle veranderingen en vragen die op mij afkomen mijn roeping als priester authentiek blijven beleven?* En eenzelfde vraag stelt zich ook bij de diakens, parochieassistenten, pastorale werkers in de voorzieningen, de ‘finacoren’ die de dekenaten ondersteunen en bij vrijwilligers die verschillende kerkelijke engagementen opnemen. **De uitdagingen zijn groot, de vragen die op ons afkomen complex en onze beschikbare krachten zijn beperkt en verminderen zelfs.**

Er zijn volgens mij dan ook geen excuses meer om het aanbod dat gedaan wordt, zomaar naast je neer te leggen. Je kan vandaag niet meer zeggen: “*Ik weet het wel. Ik heb de nodige ‘tools’ om mijzelf te beredderen. Meer heb ik niet nodig*”. Wie de eisen niet respecteert die inherent zijn aan een gezond leven vandaag, gaat er meestal vroeg of laat aan ten onder. Bovendien: ook al is de Kerk geen bedrijf

en al zijn we geroepen, dat betekent niet dat een bepaalde professionaliteit ons niet eigen moet zijn. **Spiritualiteit en professionaliteit zijn niet per definitie tegengestelde realiteiten.**

Professionele ondersteuning en begeleiding

Eén van de voorwaarden om een gelukkig leven te leiden is het **aanvaarden van professionele begeleiding en vorming.**

Ik breng graag volgende bestaande initiatieven opnieuw onder jullie aandacht:

- De bisschoppelijke gedelegeerden voor de parochie- en zorgpastoraal en hun medewerkers willen **ondersteuning** bieden aan alle vrijgestelden. Ze zijn daarvoor aanspreekbaar.
- Er is een **aanbod van geestelijke begeleiding**. In ons bisdom beschikken we over een pool van 15 gevormde geestelijke begeleiders die mensen willen beluisteren.
- Er is een aanbod van **supervisie** voor allen die in een nieuwe benoeming starten en ook voor alle vrijgestelden in opleiding (seminaristen, diakens, parochieassistenten en pastorale werkers). Er zijn jaarlijks twee momenten van vorming en ontmoeting tussen deze mensen om de collegialiteit en het contact tussen de verschillende charisma's en diensttaken te bevorderen.
- Tijdens de covidperiode startte het **Ruach-project**: een kans voor vrijgestelden om in een vertrouwvolle omgeving 'op adem te komen' dankzij Bijbelse 'in-spiratie'. De Ruach-methode sluit bovendien sterk aan bij het 'gesprek in de Geest' dat we hebben leren kennen in het kader van een synodale samenwerking zoals paus Franciscus die van ons vraagt.
- Er is een nieuwe leidraad uitgewerkt voor **de jaarlijkse functioneringsgesprekken**. Zie hiervoor: www.bisdomgent.be/beleidsdocumenten – *Leidraad voor functioneringsgesprekken (februari 2024)*. Ik wil iedereen uitnodigen om hiervan werk te maken. 'Uitnodigen' is eigenlijk te zwak uitgedrukt. Minstens: 'met aandrang uitnodigen', om niet te moeten zeggen: 'verplichten'. *Er zijn voor mij geen aanvaardbare redenen meer om het niet te doen.* Een functioneringsgesprek is geen controlemiddel van hogerhand. Het is geen evaluatiegesprek. Het is evenmin therapeutische of geestelijke begeleiding. *Het is wel een mogelijkheid om op je werk te reflecteren en om te objectiveren waar je mee bezig bent.* Het helpt je om in het juiste kader te zien wat van je verwacht wordt (of wat je van jezelf verwacht). Het kan je bevrijden van onnodige (soms puur inwendige) ballast. En dat hebben

we nodig, meer dan ooit. In het functioneringsgesprek staan de gelijkwaardigheid én de wederkerigheid centraal. We bevragen elkaar. En toch is het geen vrijblijvende en gezellige babbel. Een zekere formalisering is nodig: welke werkpunten houden we over? Wat moeten we overleggen met anderen? Op **17 en 18 september 2024** wordt hierrond vorming georganiseerd.

Een synodale cultuur

Hoe belangrijk ook, wat ik opsomde zijn slechts hulpmiddelen. Ze kunnen enkel vruchtbaar zijn wanneer we groeien in een cultuur waarin concreet werk gemaakt wordt van echte samenwerking met wederzijds respect voor ieders taak en waarbij iedereen ook verantwoording wil afleggen van de wijze waarop hij of zij de toevertrouwde zending opneemt. Dat is eveneens een cultuur waarin permanente vorming vanzelfsprekend is. *Wie van ons kan zeggen dat hij of zij het allemaal weet en geen vorming meer nodig heeft?*

Wat ik hier beschrijf is niets anders dan **een synodale cultuur**. Heel mijn pleidooi past in de oproep van paus Franciscus tot **een synodale Kerk in plaats van een klerikale Kerk**. Dit is waar het synodale proces ons toe uitnodigt: iedereen luistert naar elkaar, iedereen leert vrijmoedig en respectvol spreken, ‘accountability’ (verantwoording afleggen) voor iedereen, zeker voor hen die leiding opnemen. Synodaliteit is heus geen modewoord. Het gaat over cruciale vragen: *Hoe oefenen we gezag en macht uit? Hoe vermijden we machtsmisbruik?* We moeten leren uit de fouten in het verleden om toekomst voor de Kerk mogelijk te maken.

Tot slot

Deze brief heb ik geschreven uit pastorale zorg voor het welzijn van de medewerkers van het bisdom: vrijgestelden en ook vrijwilligers. Die zorg behoort wezenlijk tot mijn taak als ‘episcopos’, wat letterlijk betekent: ‘toezichter’. Ik schrijf dit vanuit een grenzeloos respect en met grote dankbaarheid voor wat ieder van jullie betekent voor de opbouw van de Kerk. Maar precies daarom wil ik ook wijzen op de **urgentie** om - gegeven de snel veranderende omstandigheden - **samen op weg** te gaan in een synodale en niet langer klerikale Kerk.

b. Lode
31 mei 2024

Voor meer informatie over geestelijke begeleiding, supervisie, Ruach, vorming functioneringsgesprekken en preventie van misbruik, zie www.ccv.be/gent - vorming.gent@ccv.be